

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dissertatio Theologica, Ad Mentem S. P. Avgvstini, De
Radice Intolerabilivm, scandalosarum, & in praxi
perniciosarum propositionum, à summis Pontificibus
Alexandro VII, & Innocentio XI. damnatarum**

Schweitzer, Johannes

Coloniæ Agrippinæ, 1679

§. 3. An secundùm Augustinum in concursu, & conflictu opinionum, licitum sit eligere & sequi minus probabilens faventem libertati, & commodo, relictâ probabiliore & tutiore, sive favente legi ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38917

cata à voluntate mala, sic etiam privatio scientiæ in esse debita est mala denominative, quatenus procedit libere à voluntate non volente vel negligente acquirere scientiam.

Dices secundò: Ignorantia non tollitur per poenitentiam; ergo non est peccatum. Distinguo antecedens, non tollitur quoad materiale peccati concedo, non tollitur quoad formale, nego antecedens, & consequentiam.

PARAGRAPHUS TERTIUS.

An secundùm Augustinum in concursu, & conflictu opinionum, licitum sit eligere & sequi minus probabilem faventem libertati, & commodo, relictâ probabiliore & tutiore, sive favente legi naturali aut positiva divina sufficienter proposita?

NOtandum est primò, Probabilitatem hîc sumi pro verisimilitudine, seu imperfectâ imagine veritatis, & quamvis Veritas sit simplex & indivisibilis, probabilitatem tamen posse remitti & intendi, prout minus vel magis, pro majori vel minori intellectus humani perspicacitate vel hebetudine, veritas aut falsitas perspicitur: ac proinde duas propositiones contradictorias posse esse simul probabi-

babi-

babiles, imò unam non posse esse probabilem sive verosimilem, nisi opposita sit etiam talis. Si enim una sit certò vera, altera est certò falsa, & e contra; sicque neutra est probabilis. Sed quia nequeunt simul esse veræ & legi conformes, una semper est vera & legi conformis; altera falsa atque difformis, dum versantur in materia ad fidem & mores spectante; & interdum illa, quæ intellectui apparet probabilior, à parte rei est falsa & contra legem.

Dixi Probabilitatem hîc sumi pro verisimilitudine &c. Quia interdum probabile sumitur pro irreprehensibili, & pro eo, quod dignum est, ut ab omnibus approbetur. Sic accipitur, dum dicimus Clerici alicujus absentiam esse probabilem, qui justis de causis à loco residentia suæ abest. Sic dicitur ab Apostolo 2. ad Timot. 2. *Sollicite cura, te ipsum probabilem exhibere Deo.*

Notandum secundò, Probabilitatem dividi in intrinsecam & extrinsecam; sive in naturalem & authenticam. Propositio probabilis probabilitate intrinseca dicitur, quæ nititur rationi gravi sive magni ponderis; Probabilis probabilitate extrinsecâ sive authenticâ, quæ nititur gravi auctoritate Doctorum.

Notandum tertio; Possè etiam dividi opinionem probabilem in quietam seu pacificam, & in agitatam seu turbatam. Illa dicitur, contra quam vel nulla, vel exigui momenti argumenta moventur; hæc, quæ gravibus argumentis impug-

natur, sumptâ similitudine ab aqua quieta & turbata.

Notandum quartò ; In concursu contrariarum opinionum, illam dici tutam, quæ stat pro lege & officio, contra stantem pro libertate & utilitate. Dicitur autem stare pro lege illa, quæ agit, ut lex, de qua est quæstio, tunc obliget & locum habeat, sive quæ specificat actionem pro illicita; Illa vero contra legem stare dicitur, quæ asserit, legem in materiâ, de quâ controvertitur, non obligare, & desinere esse legem, sive quæ specificat actionem, de qua exercenda deliberatur, pro licita. Unde confundenda non est sententia probabilior cum tutiore, aut minus probabilis cum minus tuta. Tuta dicitur, quæ non est obnoxia periculo incurrendæ indignationis divinæ vel humanæ. Probabilior autem, quæ nititur verosimilioribus rationibus, vel graviorum Authorum testimoniis. Ubi & hoc observandum, Ex pluribus rationibus posse interdum conflare unam probationem solidam, & sufficientem ad judicandum, tam in foro interno, quam externo. Potest itaque contingere, ut sententia, quæ est tuta, sive quæ stat pro lege, sit minus probabilis non tantum, sed etiam improbabilis, imo falsa; & e contra, quæ stat modo jam dicto contra legem sit probabilior & vera.

Notandum quintò, Vocem illam, *tutius*, posse duobus modis accipi; primo grammaticè, id est, comparativè, sive ut positivum illi correspondens sit tutum. Secundò Theologicè & adverbativè, ita,

ut

ut loco positivi ei correspondeat malum sive periculum peccati aut erroris.

Notandum 6. Dubium esse motum intellectus veritatem inquirentis, & ob defectum motivorum, vel in concursu opinionum contradictoriarum ob æqualitatem motivorum pro utraque parte, suspensi. Si desint motiva, dicitur dubium negativum: si æqualia sint, positivum. Solet etiam dividi dubium in dubium Juris, quando dubitatur de legis existentia, sensu aut extensione, & in dubium facti, quando dubitatur de aliquo facto, & utrumque subdividi in speculativum & practicum. Illud dicitur, quando dubitatur de aliquo in genere an sit licitum. Hoc, quando dubitatur hic & nunc in particulari operabili.

His notatis, sensus quæstionis supra positæ est hic: An, dum homo deliberat, quid sit hic & nunc agendum aut omittendum, & omnibus consideratis veritas dependet ex una propositionum oppositarum, taliter deliberanti occurrentium, & illa, quæ nititur graviore auctoritate & pondere rationum, stat pro lege, sive asserit, non esse licitum, & opposita minore auctoritate, & minus gravibus rationibus nixa asserit, licere; an, inquam, tunc possit homo licite & tuto eligere hanc, eamque sequi, relicta illâ. Id posse asserunt Recentiores Probabilistæ. Dico *Recentiores*: Quia Probabilistarum aliqui sunt antiqui, aliqui Recentiores. Antiqui fuerunt Ethnici, divisi in duas sectas. Aliqui enim admiserunt inter

rationes probabiles sive verisimiles aliquam inæ-
 qualitatem, defectum, & excessum, tales fuerunt
 Academici, qui docebant, non posse inveniri Ve-
 ritatem, & hinc viro sapienti in omnibus rebus
 dubiis suspendendam esse iudicium, & acquiescen-
 dum in probabilitate. Academicis, inquit S. Au-
 gustinus lib. 2. cont. Academicos c. 5. placuit, nec
 homini scientiam posse contingere --- & tamen homi-
 nem posse esse sapientem sapientisque totum munus in
 conquisitione veri explicari, ex quo confici, ut nulli
 etiam rei sapiens assentiatur. Erret enim necesse est
 (quod sapienti nefas est) si assentiatur rebus incertis.
 Et omnia incerta esse non dicebant solum, verum etiam
 copiosissimis rationibus affirmabant --- Hinc eis in-
 vidia magna conflatæ est: videbatur enim consequens,
 ut nihil ageret, qui nihil approbaret. --- Hinc
 illi inducto quodam probabili, quod etiam verosimile
 nominabant, nullo modo cessare sapientem ab officiis
 asserebant, cum haberet, quid sequeretur. Veritas
 autem, sive propter naturæ tenebras quasdam, sive
 propter similitudinem rerum, vel obruta, vel confusa
 latitaret. Huic sectæ adhæsit Cicero; de quo
 S. Augustinus lib. 3. contra Acad. c. 15. dicit;
 Clamat Cicero, se ipsum magnum esse opinatorem.
 Altera secta fuit Scepticorum, & Pyrroniano-
 rum, qui inter rationes probabiles non distin-
 guebant, neque ullum excessum aut defectum
 admittebant, sed volebant esse æquales, & adia-
 phoras.

Opina-

Opinatores sive Probabilistæ Recentiores sunt Viri Catholici & Docti ; hoc potissimum sæculo exorti, & multiplicati, non ex uno statu hominum, sed ex diverso, id est ex statu Ecclesiastico, & diversorum Religiosorum Ordinum familiis, ut probat Nicolaus du Bois, sacrarum literarum in Universitate Lovaniensi Regius Professor, in Tractatu ad Propositiones ab Alexandro VII. damnatas, & merito reprehendit eos, qui, si quid exorbitans in uno vel altero scriptore alicujus familiæ legerint, velint esse communem illius familiæ doctrinam, cum non magis id sequatur, quam, quod sit doctrina alicujus Universitatis, si aliquis illius Doctor eam docuerit. Merito etiam hac de causâ arguitur a quodam Recentiore P. Georgius Rhodius Societatis Jesu scriptor, eò quod disp. 2. de actib. human. quæst. 2. sect. 3. afferuerit, sententiam suam de Turò eligendâ opinione minus probabili in concursu probabilioris & tutioris, esse doctrinam Theologorum Societatis, contrarium enim patet ex Epistolâ secundâ §. 4. Patris Mutii Vitelleschi, Prudentissimi Societatis Generalis contenta in libro Antvverpiæ impresso Anno 1635. pag. 432. ut testatur Vir eruditissimus Stephanus Gradus Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus in disputatione de opinione probabili, cum P. Honorato Fabri, Anno præterito Romæ impressa, cap. 5. Monuit enim ibi Pater Generalis suos his verbis : *Qui docent, scribuntvè, minimè hac regulâ & normâ in delectu opinionum utantur.* TUERI QUIS PO-

-SIBO

D 5

TEST :

TEST : PROBABILIS EST : AUCTORE NON CARET : VERUM AD EAS SENTENTIAS ACCEDANT , QUÆ GRAVIORUM MAJORISQUE NOMINIS DOCTORUM SUFFRAGIIS SUNT FREQUENTATÆ , QUÆ BONIS MORIBUS CONDUCCUNT MAGIS , QUÆ DENIQUE PIETATEM ALERE , ET PRODESSE POSSUNT , NON VASTARE , NON PERDERE. Quoniam verò Constitutiones , Decreta , regulas probè callent de sancto Thomã sequendo , de non promovendis ad Cathedras , aut etiam removendis , qui ejusdem doctrinam parvis facere , aut cordi non habere præ se ferunt , præsertim , si NOVITATUM AMANTES deprehendantur , qui nullã ratione sunt ferendi. Reliquum mihi præterea nihil est , nisi , ut hæc ipsa serventur , &c. Et ibidem ait : A sententiis nonnullorum in Societate , in rebus præsertim ad mores spectantibus plus nimio liberis , non modo periculum esse , ne ipsam evertant , sed ne Ecclesia etiam Dei insignia afferant detrimenta. Cujus monitionis videtur fuisse memor P. Hieronymus Placentia Eiusdem Societatis in Academiã Parmensi Theologiæ Professor , qui in censurã libri Patris Mercori Ordinis S. Dominici & acerrimi vagæ probabilitatis Impugnatoris ait : Sentiet Christiana Ecclesia plurimum se lucubrationibus hisce debere , quod dum ex lege opinandi licentiam multiplici solidarum rationum vallo coercent , avitã morum integritati aureas moliuntur compedes in protectionem fortitudinis , & bases virtutis &c.

Respon-

Respondeo & dico : Secundum S. Augustinum, in concursu opinionum contrariarum, non est licitum sequi minus probabilem, relictâ probabiliore & tutiore, sive favente legi Dei naturali & positivæ sufficienter propositæ.

Probaturs primò : Quia in primis taliter operans, juxta opinionem minus probabilem & stantem contra legem, non excusatur per ignorantiam invincibilem ; quia talis ignorantia Juris naturalis & positivi divini sufficienter promulgati non datur secundum S. Doctorem, ut constat ex §. præced. ergo &c.

Probaturs secundò : Quia si ille, qui in concursu opinionis probabilis, & probabilioris atque tutioris eligit minus probabilem, non peccet, ideo est, quia cum agit quisque, quod ei videtur probabile, non peccat ; sed hoc est contra S. Augustinum, ergo &c. Major est doctrina Opinatorum sive Probabilistarum tam Recentiorum, quam Antiquorum, quorum, testante S. Augustino lib. 3. cont. Acad. c. 16. hoc fuit axioma : *Cum agit quisque, quod ei videtur probabile, nec peccat nec errat.* Minor probatur ex dictis S. Augustini ibidem, sic enim discurret : *Id igitur audiens adolescens, id est memoratum axioma, insidiabitur pudicitie uxoris alienæ : Tete consulo M. Tulli, de adolescentium moribus, vitaque tractamus, cui educandæ atque instituendæ omnes illæ literæ tuæ vigilaverunt. Quid aliud dicturus es, quam non tibi esse probabile, ut id faciat adolescens ? At illi probabile est ----- adulterabit igitur ille juvenis conjugem alienam.*

alienam. Qui, deprehensus si fuerit, ubi te inveniet, à quo defendatur: quanquam etiam, si inveniatur, quid diciturus es? Negabis profecto. Quid si tam clarum est, ut frustra inspicere? Persuadebis nimirum tanquam in Cumanò Gymnasio, atque adeo Neapolitano, nihil eum peccasse, imo etiam nec errasse quidem, non enim faciendum esse adulterium pro vero sibi persuasit, probabile sibi occurrit, secutus est, fecit: --- iste autem maritus homo fatuus perturbat omnia litibus, pro uxoris castitate proclamans --- hoc illi iudices, si intellexerint, aut negligent Academicos, & tanquam crimen verissimum punient, aut eisdem obtemperantes verosimiliter hominem probabiliterque damnabunt, ut iam quid agat iste Patronus, prorsus ignoret. Cui enim succenseat, non habebit, cum omnes se nihil errasse dicant, quando non assentientes id, quod visum est probabile, fecerint. --- Taceo de homicidiis, parricidiis, sacrilegiis, omnibusque omnino, quae fieri aut cogitari possunt, flagitiis, aut facinoribus, quae paucis verbis, & quod est gravius apud sapientissimos iudices defenduntur. --- Quomodo enim non facerem, quod probabile visum est. Qui autem non putant ista probabiliter persuaderi posse, legant orationem Catilinae, qua Patria parricidium, quo uno continentur omnia scelera, persuasit. --- Illud est capitale, illud formidolosum, illud optimo cuique metuendum, quod nefas omne, si haec ratio probabilis erit, sum probabile cuiquam visum fuerit, esse faciendum, tantum nulli quasi vero assentiatur, non solum sine sceleris, sed etiam sine erroris vituperatione committatur.

Perpendenti diligenter hunc S. Patris discursum

sum

sum, & ex Antiquorum Opinatorum principiis deducta Corollaria, conferentique cum Confectariis à summis Pontificibus jam proscriptis, & aliis, quæ ex modernorum Opinatorum doctrina irreperunt in scholas Christianas, posset videri S. Pater fuisse vaticinatus, & prædixisse Recentiorum futuros abus. Imo moderni quidam laxiores sunt istis antiquis, licet enim hi contra Philosophiam Christianam docuerint, nullam ulli auctoritati inesse vim movendi intellectum sapientis, & neminem posse ad latitantem veritatem & scientiam inquirendo pervenire, & hac de causa justam sibi conflaverint invidiam, non tamen docuerunt sistendum esse in minus probabili seu verosimili qualicumque, in occursum verisimilioris. Sed Veritatem sapienti suo, ut S. Augustinus ait lib. 3. cont. Academ. c. 1. Summo conatu inveniendam esse professi sunt, idque illum agere sedulo. Sed quoniam vel lateret obruta, vel confusa non emineret, ad agendam vitam id eum sequi, quod probabile ac verosimile ei occurreret. Huc quadrat exemplum Mercatoris, cujus meminit magnus ille Opinator Cicero de Offic. lib. 3. ubi sic discurret: Incidunt sæpè causæ, cum repugnare utilitas honestati videatur, ut animadvertendum sit, repugnetne plane, an possit cum honestate conjungi. Ejus generis hæ sunt quæstiones: exempli gratia: Si Vir bonus Alexandria Rhodum magnum frumenti numerum advexerit, in Rhodiorum inopia & fame, summaque annonæ caritate: si idem sciat, complures mercatores Alexandria solvisse, navesque in cursu frumento onustas petentes Rhodum viderit,

viderit, dicturusne sit id Rhodiis, an silentio suum quam plurimo venditurus, sapientem & bonum virum fingimus: de eius deliberatione, consultatione querimus; qui celaturus Rhodios non sit, si id turpe iudicet, sed dubitet, an turpe non sit. Subjungit Cicero duorum Philosophorum sententias, videlicet Diogenis Babylonii, & Antipatri, quorum ille sensit, mercatorem posse filere, & frumenta quam plurimo vendere, hic verò, debere eum id Rhodiis revelare, & uterque nixus fuit ratione probabili, at unus probabiliore. In huiusmodi causis, inquit, aliud Diogeni Babylonico videri solet, magno & gravi stoico: aliud Antipatro, discipulo ejus, homini acutissimo. Antipatri omnia patefacienda, ut ne quid omnino, quod venditor norit, emptor ignoret: Diogeni, venditorem, quatenus jure civili constitutum sit, dicere vitia oportere: cetera sine insidiis agere; & quoniam vendat, velle quàm optime vendere. Advexi, exposui, vendo meum, non pluris, quam ceteri, fortassis etiam minoris, cum major est copia, cui sit injuria? Exoritur Antipatri ratio ex altera parte: quid agis? Tu, cum hominibus consuleri debeas, & servire humane societati, eaque lege natus sis, & ea habeas principia nature, quibus parere, & quæ semper sequi debeas, ut utilitas tua communis utilitas sit: vicissim & aque communis utilitas tua sit, celabis homines, quid his adsit commoditatis, & copiae? Respondit Diogenes fortassis sic: aliud est celare, aliud tacere. Neque ego nunc te celo, si tibi non dico, quæ natura Deorum sit, quis sit finis bonorum, quæ sibi plus prodesse cognita, quam tritici utilitas. Sed non quidquid tibi

audire

audire utile est, idem mihi dicere necesse est. Imo verè, inquit ille, necesse est; si quidem meministi, esse inter homines conjunctam societatem. Memini, inquit ille, sed non ista talis societas est, ut nihil suum cuiusque sit; quod si ita est, ne vendendum quidem quidquam est, sed donandum. Concursum & conflictus hic est oppositarum opinionum, quarum una altera est probabilior & tutior; una stat pro lege & honestate, altera pro utilitate. Probabilista Diogenes asserit, licitum esse operari juxta faventem commodum, relicta tutiore, Antipater suadet oppositum, & hanc sententiam tanquam solam honestam & bono viro dignam esse tenendam & practicandam judicavit Cicero ibidem his verbis: Non igitur videtur Frumentarius ille Rhodius celare emptorem debuisse. Neque enim id est celare, quidquid reticeas, sed cum, quod tu scias, id ignorare emolumentum tui causa velis eos, quorum interest id scire. Hoc autem celandi genus quale sit & cuius hominis quis non videt? Certè non aperti, non justis, non viri boni, sed versuti potius, obscuro, astuti, fallacis, malitiosi, callidi, veteratoris, vafri. Hæc tot & alia plura nonne inutile est vitiorum subire nomina?

Existimo, si in simili casu Mercator Christianus consuleret quosdam ex modernis Casuistis, mitius & sibi commodius accepturum responsum.

Probatur tertio. Secundum Probabilistarum principia, qui in concursu Opinionum contradictoriarum, sequitur minus probabilem, relicta probabiliori specificante actum pro illicito, sive pro præva-

prævaricatione legis, Dei, & adversante S. Scripturæ &c. prudenter operatur, sed huic doctrinæ adversatur doctrina S. Augustini; ergo secundum S. Augustinum non est licitum sequi opinionem minus probabilem, relicta tutiore & probabiliore. Minor probatur ex Epist. 7. ad Marcell. in qua ait S. Doctor: *Si ratio contra divinarum scripturarum auctoritatem, quamlibet acuta sit, fallit verisimilitudine, nam vera esse non potest, ergo.*

Probatur quartò: Quia secundum S. Augustinum in rebus ad salutem animæ spectantibus, non est licitum certis præponere incerta; sed qui eligit minus probabilem opinionem, quam ipse probabilius judicat esse contra legem naturalem & æternam Dei, præponit in rebus ad salutem animæ spectantibus incerta certis; ergo illicitè operatur. Major, quæ continet axioma Theologorum, à S. Augustino traditur in variis locis signanter Homil. 41. Ubi agens de rebus ad salutem animæ spectantibus dicit: *Tene certum, dimitte incertum.* Et juxta illam doctrinam volentibus baptizari, & dubitantibus, an in Ecclesia Catholica, aut apud Donatistas sit accipiendus Baptismus, suadet lib. 1. de Bapt. cont. Donat. c. 3. esse accipiendum tantum in Ecclesiâ Catholica: *Duo, inquit, dicimus, esse apud Donatistas Baptismus, non autem illic rectè accipi. Horum duorum illi unum magnoperè affirmant, id est, esse ibi Baptismus, non autem illic rectè accipi nolunt fateri. --- Esse in Ecclesia Catholica Baptismus, & rectè illic accipi, & apud Donatistas non rectè, nos tantum dicimus,*

imus,

timus, esse verò Baptismum, & apud Donatistas, & illi as-
 serunt, & nos concedimus. Quisquis ergo vult baptizari,
 & certus est, iam sibi nostram Ecclesiam ad Christiana-
 nam salutem esse eligendam, & in ea sola prodesse
 Baptismum Christi, etiamsi alibi acceptus fuerit, sed
 ideo in parte Donati vult baptizari, quia esse ibi Bap-
 tismum non illi soli, nec nos soli, sed utrique dicimus,
 attendat----- si enim nos eligit sequi in iis, quæ illi
 non dicunt. ---- Satis est nobis, quod ea præponat, quæ
 soli dicimus. Esse autem in Catholica Baptismum
 nos dicimus, illi non dicunt: rectè accipi in Catholica
 Baptismum nos dicimus, illi non dicunt: --- Hic ergo
SECURUS accipiat, ubi & esse & accipi **CERTUS**
 est. Illic autem non accipiat --- quanquam etiam, si
 dubium haberet, non illic rectè accipi, quod in Ca-
 tholica rectè accipi certum haberet, graviter peccaret
**IN REBUS AD SALUTEM ANIMÆ PERTI-
 NENTIBUS, VEL EO SOLO, QUOD CERTA
 INCERTIS PRÆPONERET.** Et cap. 5. ait:
 Incertis certa præpone. ---- Accipere in parte Donati,
 si incertum est, esse peccatum: quis dubitet certum
 esse peccatum, non ibi potius accipere, ubi certum est,
 non esse peccatum? Quæ doctrina confirmatur adhuc
 ex lib. de morib. Eccl. c. 3. ubi ait: Oportet omnem
 hominem quod optimum est, sequi; id est accipiendo
 optimum Theologicè, prout opponitur alicui malo.
 Et que hæc Augustini regula, quod in dubio sit eligen-
 dum tutius à Jure Canonico canonizata C. ad audi-
 entiam C. significasti, C. Peticio. De homicidio. C.
 si quis positus, de poenit. Dist. 7. & C. si quis autem,
 E ibidem,

ibidem, de quibus fusius agit Prosper Fagnanus in C. Ne innitaris, de Confit. probatque solidè, non habere tantum vim consilii, sed præcepti, eò quod homo teneatur dubiam conscientiam deponere, & omnis in operando sequens minus probabilem relictâ tutiore habeat talem conscientiam, & ex opposita doctrina deducit plurima absurda.

Minor etiam probatur, quia ille, qui taliter operatur, amplectitur opinionem, quam ipse probabilius iudicat esse falsam, & legi contrariam, relictâ illâ, quam iudicat esse probabiliorem & remotam à periculo peccati: Ergo præponit incerta certis, & exponit se periculo peccandi; imò operatur contra proprium iudicium nolens intelligere, ut beneficiat; intellectus quippe tendit ad indivisibilem Veritatem veluti corpus grave ad centrum suum, & ad hanc inveniendam semper enititur, opinionibusque illi vicinioribus adhæret.

Probatur quinto. Secundum S. Augustinum lib. 22. de Civ. Dei. c. 23. *habent iusti in hac vita, præter mala bonis, malisque communia, etiam proprios quosdam labores suos, quibus adversus vitia militant, & vigiliis continuis excubant, ne opinio verisimilis fallat, ne decipiat sermo versutus, ne se tenebræ alicujus erroris offundant, ne quod bonum est, malum, aut quod malum est, bonum esse credant &c.* Sed si licitum esset, sequi opinionem minus verisimilem, relictâ verisimiliore & tutiore, nõ esset iustis necessarius continuus ille labor, & vigilantia &c. ne opinio verosimilis fallat, ne se tenebræ erroris offundant, ne quod bonum est malum,

lum, aut quod malum, bonum esse credant, eò quod sequentes opinionem probabilem semper prudenter operarentur : ergo &c.

Hæc sanctissimi Doctoris ac Patris nostri doctrina fundata est in sacra scriptura utriusque Testamenti, hæc enim mandat, ut impleamus Dei mandata ex toto corde, & ex tota anima, Deut. 26. Ut ante omnia opera verbum verax precedat. Eccli. 37. Ut intremus per portam angustam, quia lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem. Matth. 7. Ut ab omni specie mala abstineamus. Ad Thessal. 5. &c. Hæc qui, ut decet, considerat, meritò continuis vigiliis excubat, ne opinio verosimilis fallat, ne decipiat sermo, ne se tenebræ erroris offundant, ne quod bonum est, malum, aut quod malum, bonum esse credat; Ut certa incertis præponat in rebus ad salutem animæ pertinentibus, neglectâ illâ Probabilistarum regulâ : Melior est conditio possidentis libertatem.

PARAGRAPHUS QUARTUS.

Confertur & opponitur doctrina S. Augustini quibusdam particularibus vage probabilitatis Consectariis, id est quadraginta quinque propositionibus à Pontificibus proscriptis, & Veritas præcedenti S. asserta confirmatur.

ET si S. præcedenti generaliter & sufficienter fuerit probatum, principia Probabilistarum, quibus persuadere conantur, licitum esse, sequi opinionem minus probabilem, relictâ probabiliore, & tutiore,